

Naar der nu er Tale om, hvorvidt den Vej, som Ministeren er flaaet ind paa, er den fletteste eller mindre flet o. s. v., saa hænger det nøje sammen med Bedømmelsen af det Skridt, han har gjort, og jeg ønsker at sige et Par Ord derom. Jeg har hørt omtale en Forskole og et Forskoleseminarium for disse yngre Mennesker og ældre Koner, der skulle hjælpe med Børnenes Undervisning. Jeg vil ikke foregribe en Mening, der er baseret paa en nærmere Uundersøgelse af dette Spørgsmaal, men rent umiddelbart vil jeg sige: Gud fri og bevare os for at saa Pædagogikkens og den praktiske Færdighedens Mænd med deres Petitesjer ind i Uddannelsen af Forskolelæreremner. Det kan vist gøres meget rimeligere omkring i Landet, og jeg tror ikke, at man forgæves vil søge efter nyttige Mennesker, som have den fornødne Uddannelse. Men selve Forskolespørgsmaalet, der her omtales som en Udvej, for ikke at belæses med Ministerens nuværende Praksis, har været stærkt paa Bane i den senere Tid, og selv Folk, som jeg troede vare kyndige paa dette Omraade, have talt om det, som om det var et helt nyt Spørgsmaal, der nu skulde frem. Dette Spørgsmaal er jo langt ældre end det ordnede Skolevæsen her i Landet, og Sagen har faaet Bekræftelse ved Lovene af 1814 og 1856 og ved alle Anordninger, og den prøves jo saare meget. Realiter vil jeg sige, at jeg beklager, at et Sogneraad lader en Skole gaa op til 100 Børn med een Lærer, men jeg paastaar kun, at de have juridisk Ret til at gøre det. Realiter beklager jeg det saa meget mere, som der utvivlsomt aldrig er lagt dem Hindringer i Vejen og formentlig heller ikke efter Lovgivningens Regler kan gøres det for at afhjælpe Savnet ved Oprettelsen af en Fogeskole med overordentlig ringe Bekostning. Naar de altsaa ikke gøre det, saa røber det for det øjeblikkelige Sogneraads Bedkommende ikke det rette Blik for Betydningen af Skolevæsenets Opgave, men det er noget ganske andet end at sige, at naar de ikke ville, saa skulle de, uanset om de efter Loven ere forpligtede dertil eller ej. Allerede for 10 Aar siden har jeg i et helt udarbejdet Skolelovsforslag foreslaaet, at 80 Børn skulde være det højeste, foruden mange andre Rauteiler, og jeg tror ikke, det vilde være vanskeligt at blive enig om, at noget saadant skulde ske, men det, der her paapeges, er Naaden, hvorpaa Ministeren vil lære Kommunerne og Befolkningen Kjærlighed til Skolevæsenet, og det kan ikke nytte, thi det er dog Kjærligheden, der driver Værket. Det er den gamle Regel: Vil Du ikke, saa skal du have Pisk, det Opdragelsessystem skulde vi

maaſte ind i igen, men det har vist sine Virkninger og er kasteret overalt. Det er altsaa den nye Pædagogik, som Ministeriet anvender lige overfor Sogneraadene ved sin nye Fremgangsmaade. Nej, gør det med det gode, lad os være Pædagoger saaledes, at vi saa det paagældende Objekt til selv at have Lyft dertil, thi det er Kjærligheden, der driver Værket. Saaledes skulde Ministeren have loffet for Sogneraadene, formanet og advaret dem. Det vilde have gjort langt større Nytte end disse Forsøg, Ministeren gør i de enkelte Tilfælde, hvor han saaledes søger at gøre noget igennem. Naar han beklager sig over, at han ikke troede, at han kunde udrette noget ad Lovgivningsvejen paa dette Omraade, forekommer det mig ikke, at han i den Henseende kan opstille sine Formænd som afstrækkende Eksempel. Thi selv om Formændene ikke have faaet hele Skoleloven igennem, har han dels faaet adskilligt og dels faaet Medhold i meget af det ved Behandlingen, og tillige har den ærede Minister paa sin Embedsvej navnlig i de sidste 5 Aar faaet gennemført en Række Foretagender i en langt mere udvidet Skikkelse, end der tidligere har været forlangt og foreslaaet af Regeringen, og faaet dem gennemført trods alt andet, trods hans Stilling overhovedet. Der kan ikke, tror jeg, paavises nogen Minister siden 1849, der har faaet gennemført saa store og omfattende Foranstaltninger med Billigelse af Flertallet her i Tinget, som den ærede Minister har faaet i de sidste fire Aar, saa det forekommer mig, at den ærede Minister er i højeste Grad utaknemlig for al den Velvilje, man har vist ham, naar han tror, at han i saadanne Spørgsmaal ikke turde løbe an paa at forhandle med Folketinget om dette. Men det er det mærkelige, og det er Tidens Mand, at Ministeren kan sige: Naar jeg ikke kan vente Tilslutning af Lovgivningsmagten til en Tante, oh bien! — saa udfører jeg den selv. Det er Princippet; og det er betegnende for hele Ministeriets Tankegang. Det vilde aldrig have faldet nogen tidligere Minister ind, der ikke levede i denne Tankegang, at begaa lige over for Skolevæsenet det, som den ærede Minister har gjort. Derfor siger jeg til de Herrer og den ærede Forespørger: Det bliver ikke saa let for dem, hvor efterkommende de end kunne være, at saa denne Mand pillet ud af dette Ministerium. Hverken Suffer, eller D eller Sødme vil kunne gøre det, der skal længere Tid til, og der skal stærkere Medicin til saa syge Tilstande.

B. Bederſen: Jeg vil tillade mig et Par, ganske korte Bemærkninger. Det har